

Arbetsordning för Haparanda Sandskär fågelstation

All personal skall noga läsa igenom denna arbetsordning, Program för Haparanda Sandskär fågelstation, Bestämmelserna för nationalparken och Meddelande T 159 från Ringmärkningscentralen om Ringmärkning och fågelsjukdomar och därefter följa dessa! Platschef, ringmärkare och assistenter ska innan arbetet påbörjas skriva under en försäkran att han eller hon läst, förstått och accepterat att bedriva arbetet i enlighet med dessa. All erforderad information finns i Stationspärm och Stationspärm 2. Ansvarig märkare måste även ha kännedom om innehållet i Handbok för ringmärkare. Ansvarig för att så sker är platschefen. En förteckning över vilka som är platschef, ansvarig märkare och assistenter under olika veckor finns i stationspärmerna. Platschefen ansvarar för att praktikanter följer gällande bestämmelser.

Absolut viktigast är att arbetet sker på ett sådant sätt att inga fåglars säkerhet äventyras.

Uppgifter som ska utföras varje dag

1. Standardiserad märkning genomförs. Instruktioner nedan.
2. Ringmärkning demonstreras för eventuella besökare vid ringmärkningsplatsen. Instruktioner nedan.
3. Möte hålls med all stationspersonal för att bland annat sammanfatta dagens observationer.
4. Dagens märkningar, kontroller, antal nättimmar och burtimmar matas in i Fagel-2 och korrekturläses.
5. Dagens märkningar exporteras från Fagel-2 via Excel till Svalan. Se särskild instruktion.
6. Övriga fågelobservationer summeras och matas in i Svalan. Se särskild instruktion.
7. En rapport från stationen läggs in på NOF:s hemsida. Se särskild instruktion.
8. Blanketter i fältpärmen och stationsdatorn/stationspärmen fylls i. Lista och föreskrifter nedan.
9. Raritetsrapport ska skrivas om någon raritet har observerats.
10. Vädret observeras en gång per dag och noteras.
11. Ordningen runt och inne i stugan kontrolleras. Det ska se snyggt ut!

Instruktioner för standardiserad ringmärkning

Ringmärkning

För att på ett säkrare sätt kunna dra slutsatser av vårt ringmärkningsarbete är det viktigt att så många faktorer som möjligt är lika från år till år. Därför är vissa rutiner standardiserade.

All ringmärkning är från och med 2003 förlagd till Sydön. Platserna för näten är standardiserade och karta finns i fältpärmen. Den standardiserade märkningen omfattar 24 nät (Nätplatser 1-10). Om inte alla nät kan användas, till exempel på grund av hård vind eller högt

vattenstånd, eller om fågeltillgången är dålig, får alternativa nätplatser (A1-A4) användas. Även platserna för alternativplatser är standardiserade och markerade på kartan i fältpärmen.

Vadarburar får placeras på lämpliga ställen längs stränderna på den halvö där de standardiserade näten finns och på Pauhu. Var vaksam på vattenståndsändringar och flytta burarna till högre mark om så krävs. Vattnet kan stiga över en meter på några timmar.

Under hela vårperioden och höstperioden fram till den 15 september ska näten öppnas klockan 05.00 och stängas klockan 11.00. Därefter gäller 06.00-12.00. Det måste dock vara så pass ljusst att det går att säkert plocka fåglarna ur näten, så vissa dagar behöver starten senareläggas. Ansvarig ringmärkare avgör om det är ljusst nog.

Standardiserad märkning med vadarburar bedrivs under juli och augusti 05.00-11.00.

För standardiserad märkning med nät används lokalkoden SYDÖ och för standardiserad märkning med burar lokalkoden BUR. För märkning utanför standardtid används lokalbeteckningarna SYDS och BURS. Lokalbeteckningen SYDS används även för alla fåglar fångade i alternativnäten. Fågelpåsar med fåglar från alternativnäten märks lämpligen med en klädnyppa.

Vid regn stängs alla nät. Vid hård blåst stängs de nät där fåglarnas säkerhet äventyras.

Vid stark vind eller när stationen lämnas obemannad under några dagar måste näten knytas till med extra snören så att de inte blåser upp. Varje nät måste knytas med minst fyra snören. Om märkning inte kan ske måste näten ändå kontrolleras minst en gång om dagen.

Ringmärkartång måste användas. Risken för att klämma omlott ökar betydligt när man klämmer med fingrarna. Vi har fått egna kontroller av fåglar med skador på grund av omlottklämning. En tång för ringstorlek 0,5 finns.

Använd rekommenderad ringstorlek om fågelns ben är normalt.

Nätrundor går minst var 30 minut. Vadarburar kontrolleras minst en gång per timme.

Det är förbjudet att ta fjäderprover för DNA-analys. Ringmärkningscentralen tillåter inte att man tar fjäderprover för artbestämning, även om det skulle röra sig om en raritet.

Det är tillåtet att ta vara på tappade fjädrar.

Näten ska sättas upp på ett så stabilt sätt och med nedersta telen så högt att fångade fåglar inte ligger på marken. Detta är särskilt viktigt där det finns myror. Nätstängerna i ändarna ska alltid ha två staglinor monterade i V och de ska fästas väl i stadiga buskar, pinnar nerkörda i marken eller tunga stenar. Tre telnar ska sättas ovanför staglinans fäste. Nätens montering ska kontrolleras dagligen. När näten stängs ska en nätkäpp användas för att dra ner det eftersom detta sliter mindre på nätet än att dra i telnarna. Skador på näten ska om möjligt lagas.

Nätgatorna ska hållas efter kontinuerligt. Marken krattas och sly och utstickande kvistar tas bort.

Antalet öppna nät måste anpassas till den tillgängliga personalens storlek och erfarenhetsnivå. Minsta bemanning på fullt antal nät är normalt 1 märkare och 2 assistenter.

Den biometri som ska göras är vinglängd, vikt och fett. Om kompetens finns tas även postjuvenil ruggning. Om antalet fåglar blir stort släpps i första hand en del av biometrin på de vanligaste arterna. Då görs biometri endast på vart tionde exemplar av dessa. Om detta inte är tillräckligt stängs nät. Denna prioritering är överenskommen med Ringmärkningscentralen.

Ringmärkning som bedrivs utanför standardiserade tider och på alternativplatser är enbart tillåten om den inte inkräktar på den standardiserade märkningen och därmed sammanhängande arbete.

Personalen uppmuntras att bedriva egna studier och projekt, men alla måste vara medvetna om det särskilda ansvar det innebär att bedriva ringmärkning i en nationalpark. Vi måste räkna med att det vi gör kan missförstås av andra besökare på Sandskär, och det är viktigt att vi inte ger intryck av att vara hänsynslösa mot fåglarna eller växtligheten.

Det finns ytterligare ringar i specerilådorna i A-stugan och i en låda under den ena sängen. Där finns också extra nät. Protokollsblanketter finns i en dokumentkartong i bokhyllan.

Ringarna ska användas i nummerordning. Om snuttar finns ska dessa användas först. En förteckning över tillgängliga ringar finns i stationspärlen.

Var aktsam om utrustningen.

Det är viktigt att alla i personalen får vidareutbilda sig. Så mycket som är möjligt utan att riskera fåglarnas säkerhet, ska de med mindre erfarenhet ges möjlighet att öva på alla moment i ringmärkningen.

Kontroller

Alla kontroller av redan märkta fåglar ska noteras på blanketten ”Kontroller” om tiden mellan märkning och kontroll överstiger 12 timmar. Notera även vinglängd, vikt och fett (och om möjligt postjuvenil ruggning) vid kontrolltillfället. Fåglar med ring ska avläsas vid nätet så att fåglar märkta samma dag inte tas in till ringmärkarboden. Vid stor fågelmängd bör kontroller behandlas före nymärkningar.

Omkomna och döda fåglar

Fåglar omkomna i samband med ringmärkning ska rapporteras på därför avsedd blankett. Om möjligt bör omkomna fåglar som är i någorlunda gott skick tas tillvara, packas i plastpåsar och frysas in för att vid tillfälle skickas till Naturhistoriska riksmuseet. I plastpåsen läggs även en papperslapp med dödsdatum. Fåglar som tagits tillvara måste även noteras på blanketten Tillvaratagna fåglar.

Fåglar som hittas döda och som inte har med ringmärkningen att göra ska lämnas kvar där de hittas, såvida det inte rör sig om Statens vilt (se nedan). Detta gäller även delar av fåglar. Det är givetvis inte tillåtet att preparera döda fåglar. All insamling av döda fåglar kräver dispens från Länsstyrelsen.

Statens vilt

Vilt av arterna björn, varg, järv, lo, myskoxe, fjällräv, utter, valar, fiskgjuse, bivråk, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, rördrom, lunnefågel, salskrake, svarthalsad dopping, trana, skärfläcka, gråspett, vitryggig hackspett, mellanspett,

kungsfiskare, blåkråka, härfågel, sommargylling, fjällgås, skrântärna, svarttärna, storkar, örnar, glador, falkar och kärrhökar tillfaller staten. Om ett sådant djur eller del av djur påträffas ska det tas om hand. Polisen ska samma dag meddelas på telefonnummer 114 14 och har ansvaret för att djuret skickas till Naturhistoriska riksmuseet. De aktuella djuren fraktas till polisen av NOF eller tillsynsmannen.

Ruggade fjädrar

Fågelstationens personal rekommenderas att i allmänhet låta ruggade fjädrar ligga kvar där de hittas.

Besökare

Att ge information om fåglar och ringmärkning är en viktig del av stationens verksamhet. Om det är väldigt mycket fågel i näten kan informationen göras kort, men försök ändå hinna med 5 minuter.

Blanketter skall fyllas i dagligen.

1. Väder (Stationspärm)
2. Ringmärkningsprotokoll (Fältpärm)
3. Kontroller (Fältpärm)
4. Insatser nät (Fältpärm)
5. Insatser burar (Fältpärm)
6. Eventuella döda fåglar (Fältpärm)
7. Tillvaratagna fåglar (Fältpärm)
8. Ringmärkning (Stationspärm)
9. Observationer (Svalan, antingen direkt eller via Excelfil, samt i Stationspärm)
10. Observationer enligt rapportmall (Svalan och Stationspärm)
11. Eventuell raritetsrapport (Svalan i första hand)
12. Besökare vid märkplatsen (Stationspärm)
13. Dagboksanteckningar (Dator eller stationspärm)

Anvisningar för blanketter

Tydligt ifyllda blanketter är en förutsättning för att stationens arbete ska bli till nytta i fågelövervakning och fågelforskning. Notera att detaljerna i dessa anvisningar kan ändras när vi har konstaterat hur bra den nya solpanelen och det mobila bredbandet fungerar.

1. Väder

Väderobservationer ska göras dagligen innan ringmärkningen enligt särskild instruktion.

2. Ringmärkningsprotokoll (Fältpärm)

Ifylls enligt RC:s instruktion (i tillämpliga delar) och artkodlista i fältpärm. Stationen har egna protokoll anpassade till Fagel-2. Vid första märkningen för dagen fylls alla rutor i på blanketten, alltså även månad och art. Ifyllda protokoll kan flyttas till dokumentkartongen "Blanketter och ifyllda protokoll" som finns i bokhyllan, men de kan även behållas i Fältpärmen så länge de inte är för slitna.

3. Kontroller (Fältpärm)

Ringnummer, art och biometri ifylls. Var mycket noga med att läsa av både serie, nummer och central. Alla kontroller ska rutinmässigt läsas av två gånger för att undvika fel. Tips: Genom att läsa numret baklänges andra gången minska risken för fel ytterligare.

4. Insatser nät (Fältpärm)

Underlag för nättimmar i Fagel-2. Om nät stängs och öppnas under märkningen skrivs en ny rad i protokollet varje gång en ändring sker.

5. Insatser burar (Fältpärm)

Hanteras på samma sätt som nätinsatser.

6. Döda fåglar (Fältpärm)

Fåglar som dödas i samband med ringmärkningen. Ska redovisas. Se ovan.

7. Tillvaratagna fåglar (Stationspärm)

Här ska alla fåglar som placerats i stationens frysack noteras.

8. Ringmärkning (Dator och Stationspärm)

Dagens märkningar och kontroller matas in i Fagel-2. Nymärkningarna exporteras sedan till Excel och därefter till Svalan (se särskild instruktion). Resultatet förs även in i Stationspärmen på blanketten Märkning samt läggs in på NOF:s hemsida.

Om Internet ej kan nås men datorn fungerar får man vänta med exporten till Svalan tills Internet blir åtkomligt.

Om datorn inte fungerar överhuvudtaget används enbart blanketten Märkning. Så snart datorn går att använda förs observationerna in i Fagel-2 för export till Excel och därefter till Svalan.

9. Observationer (Dator och Stationspärm)

Uppskatta antalet fåglar av samtliga arter som setts/hörts under innevarande dygn. Ta även med arter observerade av andra besökare på ön om dessa observationer verkar säkra. Ange häckningsindiciér samt sträckriktning i förekommande fall. Ringmärkta fåglar ska INTE räknas med här eftersom dessa redovisas separat. Däremot bör kontrollerade (tidigare ringmärkta) fåglar i samband med nätfångst inkluderas.

Observationerna ska noteras både digitalt samt på papper. I första hand läggs obsarna digitalt direkt i Svalan, i andra hand matas de in i Excel och exportas sedan till Svalan (se särskild instruktion). Observationerna förs även in i Stationspärmen på blanketten Observationer, och de mest intressanta läggs in på NOF:s hemsida. Under juli och augusti ska även häckningskriterier föras in.

Huvuddelen av Haparanda Sandskär ligger inom atlasruta 24N9d. Nordligaste delen (Lilla Sandskäret och Norra Sandudden) ligger i ruta 25N0d och västligaste delen (Kelkkaniemi och Matalakarvo) ligger i 24N9c. Häckningsobservationer i dessa områden bör läggas in på lokaler inom dessa rutor så att de blir till nytta för arbetet med Norrbottens fågelatlas. Man kan till exempel använda lokalerna Haparanda Sandskär 24N9d och Haparanda Sandskär 25N0d.

Om Internet ej kan nås men datorn fungerar sparas obsarna i Excel. Man får då vänta med exporten till Svalan tills Internet blir åtkomligt.

Om datorn inte fungerar överhuvudtaget används enbart blanketten Observationer. Så snart datorn går att använda förs observationerna in i Svalan.

Tips

En person fyller i antalen i Svalan eller Exceldokumentet samtidigt som en annan fyller i blanketten Observationer i Stationspärmen. Därigenom sparar man lite tid. Var särskilt noga med inmatningen av arter som ingår i rapportmallen. Sådana arter är markerade med grå bakgrundsfält på blanketterna. Det kan vara nödvändigt att göra en extra rad i Svalan eller Excel, till exempel för att skriva in en hona i en rad och dunungar i nästa. I blanketten måste dock observationerna sammanfattas

10. Observationer av arter enligt rapportmall

Om observationer rapporterats i Svalan eller i Excel hoppas denna punkt över. Om observationer p.g.a. problem med datorn rapporterats enbart på blanketten Observationer behövs ytterligare underlag för arter enligt rapportmall och för arter med häckningskriterier. Dessa skrivs då in på blanketten Observationer av arter enligt rapportmall.

11. Raritetsrapport

Ska rapporteras in i Svalan så snart som möjligt efter det att observationen gjorts, helst redan samma dag. Om detta inte går används blankett som finns på datorn, stationspärmen och fältpärmen.

12. Besökare vid märkplatsen

Notera antal personer, vad det är för grupp och några ord om vilken slags visning de fått. Denna information är viktig för vår årsrapport.

13. Dagboksanteckningar

Dessa ersätter de tidigare dagbladen som har innehållit information som även finns på andra ställen. Skrivs in på datorn i första hand. Denna text kan lämpligen vara densamma som sedan skrivs in på dagsrapporten på NOFs hemsida (Se nedan). Om datorn inte fungerar skrivs en text i Stationspärmen. Undvik att lägga ut information om känsliga arter på NOFs hemsida, men ta gärna med den i texten på datorn.

Rapportera på NOF:s hemsida

Gå in på www.nof.nu och välj Fågelobservationer. Där skriver ni in en sammanfattande dagsrapport om dagens märkning, övriga fågelobservationer samt lite om fågelstationens verksamhet. Omfattningen av denna rapport är valfri, och den skrivs med egna ord (inte så formellt). Syftet är att marknadsföra stationen genom att belysa vad som händer på Sandskär, något som brukar vara uppskattat av skådarna på fastlandet.

Uppgifter som ska utföras en gång per vecka

1. Ta backup på filer på datorn på en CD eller på gmail.
2. Våttorka golvet i ringmärkarboden och i bevakningsstugan (Detta ska göras varje fredag)
3. Tvätta fågelpåsarna. Kan göras vid stranden. (Kan behöva göras oftare). Om det finns tillräckligt med vatten kan det göras vid ringmärkningsboden.
4. Kontrollera antalet fågelpåsar varje gång någon ska resa hem.